

ŠIFRA JE RAZBIJENA!

U ponedjeljak, 14. prosinca 2009, održan je Klub HGZ-a *Razbijanje šifre: istraživanje i odgonetavanje tajni barokne izvedbene prakse* na kojem je predavač bio svjetski poznati stručnjak za baroknu glazbu Philip Pickett. Donosimo neke ulomke s tog predavanja.

– Godine 2000. (u tzv. Bachovoj godini) nastupao sam na Novom Zelandu, dirigirajući izvedbom Bachove *Mise u h-molu*. U povodu toga održana je konferencija za tisak na kojoj su me pitali koliko mi je vremena trebalo da priprelim interpretaciju tog velebnog djela. U šali sam odgovorio: »Deset minuta!«. Šok. Tišina. Zaprepaštenje. Prava je istina da mi je trebalo tri-deset godina. Naime, toliko je proteklo od mog prvog susreta s *Misom u h-molu*, kad sam kao mlad trubač sudjelovao u jednoj amaterskoj izvedbi. Tek nakon mnogo godina bio sam spreman otvoriti tu partituru i u deset sam minuta skicirao izvedbu.

Pogledate li neku Webernovu, Šostakovičevu ili Stravinskijevu partituru sve je u njoj jasno obilježeno – svaka točka, luk, crescendo. Kad pogledam te oznake, ne mogu ih čitati jer su mi prekomplirane. S druge strane, kad pogledam baroknu partituru, u njoj nema ničeg osim možda oznake za *piano* ili *forte*, pa ipak osjećam kao da znam kako interpretirati tu glazbu. To je jedna od šifri koju trebamo razbiti kada pristupamo ranoj glazbi.

Pri prvom susretu s baroknim djelom trebali bismo pokušati pronaći žanr i funkciju, odrediti naciju iz koje potječe, koja je bila tradicija izvedbene prakse u dotičnoj zemlji, je li skladba pisana za dvor, crkvu ili kazalište i sl. Sve su te stvari ključ kako da pristupimo djelu. Ako znamo ime (*bouerrée*, *gigue*) i podrijetlo skladbe, možemo jasno otkriti atribute tog djela.

Prema Matthesonu, jedan je od baroknih plesova poput debele gospe na vjenčanju. Što nam to govori o djelu? Znači da se kreće poput slonice. To nam daje prilično dobru sliku kakav bi trebao biti *gigue*.

Sljedeća je u partituri oznaka tempa. *Allegro* i *vivace* nisu zapravo oznake za tempo, već za atmosferu, raspoloženje, osjećaj. *Allegro* znači sretno, ne nužno brzo. *Largo* je široko, ne mora uvijek značiti sporo. *Adagio* u trodjelnoj mjeri nije tako spor kao onaj u četverodjelnoj. Možete sve to otkriti čitajući traktate ili tekstove iz tog razdoblja. Sljedeća je važna stvar kod rane glazbe metar. Prema onodobnim raspravama, on je duša i duh glazbe, na što se danas ne obraća dovoljno pozornosti, no trebalo bi, jer je metar doista duša glazbe. Oznaku za raspoloženje/tempo prije svega moramo shvatiti kao nešto što nam govori o ekspresiji.

Kamo god dođem, svi me prvo pitaju o ornamentaciji, a ja im odgovaram da mi je svejedno. Ukrasi su u partituri zbog određenih razloga. Oni su ritmički, harmonijski, melodijski ili kombinacija, svakako mudra stvar no treba ju primjeniti na kraju, kad razumijete o čemu se u djelu radi.

Danas bi sve visoke glazbene škole trebale imati odsjek za ranu glazbu. U Londonu je takav odsjek nastao zbog želje neko-licine ljudi. Ako želite to postići u Zagrebu, morate uistinu tomu stremiti i strastveno se posvetiti, pronaći sredstva i predavače. Veoma je važno da takav odsjek ne bude ekskluzivan i da bude dostupan svim studentima. U svijetu većina izvodi Bacha, Mozarta i Beethovena na modernim instrumentima, no bitno je naglasiti da sve više ljudi djela tih skladatelja «ispravno» (uzmite tu riječ sa zadržkom) svira na autentičnim instrumentima. Događa se da se mnogi studenti koji sviraju na modernim instrumentima nađu u orkestru s ljudima poput mene i ništa ne razumiju. Da su to iskusili tijekom svojega školovanja, imali bi širi pristup glazbi, a neki od njih bi krenuli tim putem. Odsjeci za ranu glazbu trebali bi donijeti dobrobit svima, a ne samo onima usko usmjerenima na to područje.

ZAVRŠETAK CIKLUSA FILMSKOGA KLUBA »BAROKNE ORGULJE U SJEVERNOJ HRVATSKOJ«

U utorak, 15. prosinca 2009. održan je drugi dio Filmskog kluba posvećen ciklusu emisija o orguljama što ih je za Hrvatsku televiziju 1984. godine osmislio Ladislav Šaban. Nakon prikazane treće emisije Emin Armano, Šabanov bliski suradnik, govorio je o značenju Šabana za glazbenu kulturu naše sredine, a posebno o njegovoj djelatnosti na području organologije. U diskusiji koja je uslijedila sudjelovali su Ljerka Očić, orguljašica i profesorica orgulja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, Jagoda Meder, povjesničarka umjetnosti u Upravi za zaštitu kulturne baštine pri Ministarstvu kulture RH i autorica knjige *Orgulje u Hrvatskoj* (Zagreb, 1992), Maja Milošević, organizatorica Filmskog kluba i orguljaš Edmund Andler Borić. Budući da od ove akademske godine Emin Armano, autor knjige *Orgulje hrvatskih graditelja – Tragom Ladislava Šabana* (Zagreb, 2006) predaje kolegij *Razvoj orgulja i organologija* na Muzičkoj akademiji, rasprava se, osim o daljnjem razvoju organološke discipline u nas, vodila i o problemima nastave orgulja na Muzičkoj akademiji, koja se održava na električnim orguljama (dan prije, u istom prostoru, Philip Pickett govorio je o razlikama između autentičnih i modernih instrumenata...) jer su stare Akademijine orgulje u vrlo lošem stanju. Problematika je potom proširena na stanje orgulja u Hrvatskoj općenito i na (ne)mogućnosti njihove restauracije. Sudionici razgovora složili su se u konstataciji da orguljama u Hrvatskoj, koje su preživjele mnoge nedaće i većinom ostale sačuvane čak i tijekom Prvoga svjetskog rata kada je postojala opasnost da ih se pretvori u streljivo, u današnje mirnodobsko vrijeme prijete uništavanje nebrigom, ali i od ruku nadrimajstora.

Iako bi Ministarstvo kulture pri razmatranju ovako specifične problematike u sklopu brige za hrvatsku kulturnu baštinu u svojim redovima trebalo imati i stručnjake organologe, to nije tako, unatoč činjenici što je unatrag desetak godina stasala mlada generacija visokoobrazovanih orguljaša koji, kako je rasprava na Filmskom klubu pokazala, raspoložu i znanjem i entuzijazmom potrebnim da se s prikazanim teškoćama uhvate u koštac.

SKUPŠTINA, ČLANARINE I NOVI ČLANOVI

U srijedu, 25. studenoga 2009. održana je redovna godišnja skupština članova Hrvatskoga glazbenog zavoda za 2008. godinu. Skupštini je prisustvovalo 63 članova, a predsjedavao je Dubravko Majnarić.

Predsjednik HGZ-a Marcel Bačić pozdravio je skupštinu prigodnim riječima te predložio da se minutom šutnje oda počast dvojici zaslužnih članova preminulih u 2009. godini: Zvonimiru Berkoviću, članu ravnateljstva i Petru Brajši, dugogodišnjem članu Društvenog jazz orkestra-Big Banda. Potom se ukratko osvrnuo na razdoblje između dviju skupština te zahvalio najbližim suradnicima na radu.

Izvješće ravnateljstva za 2008. i djelomično za 2009. godinu, kao i plan rada u 2010. godini nazočnima su podijeljeni u pisanom obliku, dok je financijsko izvješće te izvješće nadzornog odbora pročitano. U usmenom su izlaganju potom na traženje članova objašnjene neke pojedinosti kako u financijskom izvješću tako i u planovima rada. Ujedno je napomenuto da će potpuno izvješće o radu u 2009. godini biti podneseno na sljedećoj skupštini, predviđenoj za proljeće 2010. Uslijedila je diskusija o načinu plaćanja članarine i rješavanju pitanja dužnika. Zaključeno je da se članovima šalju uplatnice. Bilo je nadalje riječi i o problemima održavanja i obnove zgrade odnosno koncertne dvorane HGZ-a. Nakon toga su sva izvješća i plan prihvaćeni.

Na skupštini je potvrđen reizbor članice ravnateljstva dr. Eve Sedak, dok i dalje traju mandati ostalim članovima ravnateljstva - prof. Marcelu Bačiću, mr. Naimi Balić, Sandi Božić, akademiku Nedjeljku Fabriju, ing. Mladenu Filjaku, prof. Ljubomiru Gašparoviću, dr. Snješki Knežević, mr. Seadeti Midžić, maestru Tonku Niniću, dr. Stjepanu Plavecu i mr. Josipu Šabanu. Istodobno se pristupilo izboru novog člana ravnateljstva koje je napustio njegov ugledni član, Zvonimir Berković. Predloženi kandidati bili su operni pjevač i povjesničar umjetnosti Josip Lešaja, liječnica i violinistica Božena Šarčević te violinistica Laura Vadjon. Nakon temeljitih obrazloženja i pročitanih životopisa kandidata skupština je većinom glasova za novog člana ravnateljstva izabrala dr. sc. Boženu Šarčević, koncertnu majstoricu Društvenog orkestra HGZ-a. Budući da se ona u svibnju 2009. zahvalila na dužnosti članice nadzornog odbora, za novu je članicu skupština izabrala Višnju Brce, članicu Društvenoga komornog ansambla HGZ-a.

Na prvoj sjednici nakon skupštine konstitucionirano je ravnateljstvo. Predsjednik je i dalje Marcel Bačić, a jedna od potpredsjednica Eva Sedak. Dugogodišnji potpredsjednik ing. Mladen Filjak zahvalio se na toj dužnosti te je za potpredsjednicu izabrana Naima Balić. Tajnik je i dalje Ljubomir Gašparović.

U razdoblju od 16. studenoga do 7. prosinca 2009. primljeni su novi članovi:

Boris Petar KAISER, Mladen KRKLEC, Ivan NOVINC, Ana ROGLIĆ, Mihovil ROGLIĆ.

Dragi članovi HGZ-a,

apelirajući na Vašu dobru volju molimo Vas da sukladno svojim mogućnostima podmirite eventualne zaostatke u plaćanju članarine. Šaljemo Vam uplatnicu za tekuću 2010. godinu i još jednu za prethodno razdoblje, na kojoj sami upišite iznos koji smatrate dostatnim. Cijena godišnje članarine iznosi 100 kuna, dok učenici, studenti, umirovljenici i članovi društvenih ansambala ostvaruju popust od 50% te članarina za njih iznosi 50 kuna. Unaprijed zahvaljujemo.

NAJAVLJUJEMO

Mladen Tarbuk: KATE'S KISS – Solistički recital pijanistice Katarine Krpan

Subota, 16. siječnja 2010. u 20 sati

»... The tolling bell
 Measures time not our time, rung by the unhurried
 Ground swell, a time
 Older than the time of chronometers, older
 Than time counted by anxious worried women ...

... The future futureless, before the morning watch
 When time stops and time is never ending;
 And the ground swell, that is and was from the beginning,
 Clangs
 The bell.«

Ovo prediskustveno, praiskonsko vrijeme, koje opjeva u svojem trećem kvartetu *The Dry Salvages* T. S. Eliot, pokušao sam uhvatiti u svoju skladateljsku mrežu nota i simbola.

Mi mjerimo sekunde, sate, četvrtinke, trajanja stavaka, porođaje i sezone – no kako izmjeriti i iskusiti jedno životno vrijeme? Kako prenijeti to iskustvo na drugog čovjeka – ako se njegov izvor uopće može pojmiti, ili barem doživjeti?

Moja peterostavačna skladba *Kate's Kiss*, od majčinog poljupca do poljupca smrti, iskušava ovakvu višeslojnost i višesmjernost vremenitog u muzici. Kako biva u životu, tako i u ovom portretu razvoja jednog umjetnika doba učenja i odrastanja predstavlja inverziju zrelog doba, dočim završni cjelov smrti vraća cijelu životnu spiralu unatrag rakovim pomakom prema svojem ishodištu i izvoru – početnoj majčinoj uspavanci.

Mladen Tarbuk

ODABRANI TRENUTAK – Večer posvećena Mladenu Raukaru (10. I. 1924 – 4. III. 1999)

Nedjelja, 31. siječnja 2010. u 20 sati

Trag koji pojedinci svojim iznimnim stilom i načinom života utiskuju u vrijeme u kojem postoje, oblikujući i odražavajući duh sredine i grada kojega neizmjereno vole te kulturu naroda kojem pripadaju, ujedno njegujući, učvršćujući i šireći baštinu koju istinski poznaju i cijene, izaziva duboko divljenje i poštovanje. Jedna takva iznimna i neponovljiva ljudska i umjetnička osobnost bio je prof. Mladen Raukar. Nemiran duh te nevjerojatna širina njegove osebujne djelatnosti, interesâ, zanimanjâ, znatiželjâ i znanja, uz jedinstven i prepoznatljiv šarm, tek su neke od vrlina koje su resile tog marljivog i samozatajnoga svestranog umjetnika: raritetni primjer i odraz pravoga zagrebačkoga gospodina i svjetskoga čovjeka. Dosljednog u svakome (ne)vremenu.

Mladen Raukar maturirao je na II. muškoj realnoj gimnaziji, apsolvirao francuski, njemački, talijanski, engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Bio je simultani prevoditelj sa i na četiri strana jezika (engleski, njemački, francuski, talijanski) a najviše je volio zagrebačku kajkavštinu. Diplomirao je 1948. klavir na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u razredu Dore Gušić, usavršavao se kod Svetislava Stančića, te učio dirigiranje kod Friedricha Zauna. Koncertirao je kao solist i komorni glazbenik diljem domovine i u inozemstvu. Održao je predavanja u SAD-u i Kanadi (1984). Svoju darovitost i kreativnost iskazao je i kao glumac, a osobito kao scenarist i/ili redatelj na televiziji i radiju, gdje je ostvario preko 3.000 emisija posvećenih glazbi. Jedno od njegovih ostvarenja upravo je ciklus glazbenih emisija *Odabrani trenutak*, u kojem su u najelitnijim i najgledanijim televizijskim terminima emitirane skladbe u izvedbama istaknutih glazbenika.

Najintenzivnija Raukarova djelatnost bio je rad s mladim ljudima, najprije učenicima, a potom više od 30 godina sa studentima pjevanja zagrebačke Muzičke akademije u svojstvu njihova »suputnika« za klavirom. Vodeći i podupirući studente, a kasnije i zrele koncertne i operne pjevače, vježbajući, nastupajući s njima i predavajući im, nesebično je novim naraštajima prenosio svoje enciklopedijsko znanje prevodeći im i tumačeći tekstove pjesama, interpretaciju *Lieda*, upoznavajući ih s poezijom, književnošću, poviješću i umjetnošću. Bio im je veliki uzor, autoritet, omiljeni pedagog, savjetnik i suradnik, kojemu su uvijek iznova dolazili.

Odsjek za pjevanje Muzičke akademije 6. ožujka 2000. obilježio je prvu godišnjicu smrti prof. Mladena Raukara, a nakon deset godina na ovome će ga se susretu koncertom i izložbom prisjetiti njegovi suradnici, kolege i prijatelji, uz sudjelovanje novoga naraštaja mladih pjevača – studenata pjevanja Muzičke Akademije, kao i današnjih njegovih nasljednika, umjetničkih suradnika na Odsjeku za pjevanje. Izvodit će se isključivo *Lied*, glazbena forma koju je prof. Mladen Raukar izvanredno volio i poznao.

Eva Kirchmayer-Bilić

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6, fax: 4830701
TAJNIŠTVO: 48 30 833
KNIŽNICA: 48 30 824, otvorena
ponedjeljak, sri. i pet. 11-14, sri. 16-20 sati
BLAGAJNA: 48 30 822, radi
ponedjeljak-petak 10-13 i 19-20 sati
i uvijek jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA
CLXXXIII (2009/2010)

SIJEČANJ

www.hageze.org
hgz.info@hgz.t-com.hr

UREDNIŠTVO:

Eva Sedak
Nada Bezić
Maja Milošević

ZA IZDAVAČA:

Marcel Bačić

nedjelja, 10. I. u 20 sati

SILVIJE VIDOVIĆ I CROATIA RECORDS

Koncert i promocija CD-a
Silvije VIDOVIĆ, *klavir*
Debussy, Rahmanjinov, Liszt

petak, 15. I. u 20 sati

HRVATSKO DRUŠTVO GLAZBENIH I

PLESNIH PEDAGOGA

Humanitarni koncert

Asistent u razredu

Vladimir BABIN, *klavir*

Schumann, Chopin

subota, 16. I. u 20 sati

CANTUS

Solistički recital

Katarina KRPAN, *klavir*

Tarbuk

nedjelja, 17. I. u 20 sati

VIRTUOSO

Ad libitum I

Nastupaju: Bas Jongen, *violončelo*; Jelena Kordić,

alt; Srđan Bulat, *gitara*; Marta Šomodi, *flauta* te

pijanisti: Nikola Kos, Ana Pavlina, Kristina Kebet,

Tonja Čuić, Danijel Gašparović, Una Smrekar,

Karlo Ivančić

Boccherini, Liszt, Falla, Rahmanjinov, Widor,

Poulenc, Lavignac

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

četvrtak, 21. I. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA U

ZAGREBU

Komorni zbor Muzičke akademije

Dirigenta: Jasenka Ostojić-Radiković;

Pavao Mašić, *orgulje*

Lukačić, Lisinski, Mozart, Britten

ULAZ SLOBODAN

subota, 23. I. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA U

ZAGREBU

Oratorijske koncertne arije

Nastupaju studenti Odsjeka za pjevanje MA

Vivaldi, Bach, Händel, Haydn, Mozart

ULAZ SLOBODAN

utorak, 26. I. u 20 sati

ART AGENT

Guitarra viva

Krešimir BEDEK, *gitara*

Regondi, Castelnuovo-Tedesco, Turina, Kiš,

Ginastera

četvrtak, 28. I. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU

Gostovanje Umjetničke akademije iz Graza

(Universität für Musik und darstellende Kunst)

Dirigent: Johannes Prinz

Honneger

ULAZ SLOBODAN

subota, 30. I. u 20 sati

SKD »PROSVJETA«

Svetosavska akademija

Koncert Pančevačkog srpskog crkvenog pjevačkog
društva

Mokranjac, Bajić, Jenko, Trbojević, Stanković,

Maksimović

nedjelja, 31. I. u 20 sati

MUZIČKA AKADEMIJA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU

Odabrani trenutak

Večer posvećena profesoru Mladenu Raukaru

Program naknadno

ULAZ SLOBODAN

* * * * *

Od 15. prosinca 2009. do 15. siječnja 2010. zgrada Hrvatskoga glazbenog zavoda ukrašena je je decentnim osvjetljenjem na prozoru u okviru jedinstvenog projekta *Blagdanska Cooltura* što ga je osmislila tvrtka EX-ALTO. Medijski nositelj projekta je *Jutarnji list* koji će pratiti cijeli projekt. Cilj je projekta afirmacija glazbenih i kulturnih institucija Zagreba te njihova popularizacija među stanovnicima i posjetiteljima. Želja je organizatora da pokrenu kulturu blagdanskog ukrašavanja grada, pa i potaknu građane da u tome sudjeluju.